

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se oglasujejo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodne tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kdo je za nami?

Kolikorkrat smo mi pisali o šolskih stvaréh na Kranjskem in sploh po Slovenskem, kolikorkrat smo mi na tem mestu izražali o tej stvari svoje mnenje, tolikokrat smo to storili iz popolnega preverjenja, ka mi ne stojimo osameli, nego da stoji ves slovenski narod za nami. Za narod svoj smo se borili in za njegove svetnje, in borili se bodemo ter ne odenjali. Govor narodov mora ostati nedotaknen, ta govor mora imeti pravico razvijati in razširjati se, uživati mora narod óne pravice, katere mu gredo kot narodu, in katere so mu zajamčene v ustavi — : za to smo govorili in pisali. Ne vprvič naglašamo še enkrat denes, da od svojega obstanka zahtevamo zmirom pravice svojemu narodu, ki je samo slovensk, pravico prebivalstvu na Kranjskem, ki je samo in nič drugega ne, nego slovensko. Narod naj se uči v šoli slovenskega jezika, učitelj naj goji v šoli slovensko domoljubje, in odrasli mladeniči bodo dobri Avstrijci, ker bodo spoštovali in ljubili svoj rod.

Da, spoštovali in ljubiti učiti domovino mora učitelj sebi izročeno mladino, pogoj temu pak je, da jo ljubi in spoštuje učitelj sam. Kjer nič ni, tam tudi cesar vse zgubi, modruje narodna prišlovica in prav ima. Pri nas na Kranjskem pak so gledé šol in narodovega jezika, in tudi kar se tiče naroda samega, v nekaterih krogih zavladali pred nekaj časa baš nasprotni nazori. To je bilo ónega nesrečnega leta, ko se je v Ljubljani pod protekcijo rajne vlade osnovalo nemško učiteljsko društvo, katero je izdaval nemšk pedagogičen list,

ki pak je smel zajemati tudi iz jaslij, v katerih so bili samo davkovski novci. Ali da popravimo, to nij bil list za razmotranje pedagogičnih vprašanj, nego bil je od svojega obstanka do denes zálog samih sramotenj in psokv na vse óne učitelje, ki so stali trdno z narodom, na narodne svetinje, z jedno besedo, presegel je še svojim pisarjenjem celo nemški list ljubljanskih kazinotov. Ta nemški list in to nemško učiteljsko društvo je prozročilo razkolništvo mej učitelji na Kranjskem, sramotilo slovenski narod in ciniški teptalo z nogami vse, kar je le od daleč dišalo malo po slovenščini. Kdor se je brigal v minulih letih politične borbe tudi za ljudsko šolstvo na Kranjskem, ta vé in zna, kaj pomeni pojem „Laibacher Schulzeitung“ in „Krainischer Landeslehrerverein“; v teh besedah tiči brezme, na nesreča in muka marsikateroga slovenskega učitelja, tu še bolj nego v kazini je ležala vsa óna zalega krvavih injurij, katerih nijmo samo jedenkrat opisali.

To smo morali omeniti, predao da pridemo k stvari.

V Ljubljani obstoji slovensko učiteljsko društvo; udje temu društvu so vsi učitelji, katerih nij omamili germanizatorski strah minole — upamo vsaj da minole — dóbe kakor celej narodnej stvari, tako tudi temu društvu zadnji čas nij bil ugoden, za to si tudi lahko tolmačimo to, da nij kazalo posebno odličnih znamenj svojega življenja. Ali jeden odnošaj, velik in vreden, govori za to društvo: narodno je in nepremično v svojem narodnem preverjenji. Kakor ves slovenski svet, tako je to društvo vso svojo na dejo stavilo v boljšo in pravičnejšo bodočnost.

Ta bodočnost se prikazuje, kajti Avstrija je dobila vsem narodom pravično vlado, in grof Taaffe je izjavil v poslanskej zbornici, da Slovani avstrijski se ne smejo na steno pritiskati, — po vsej pravici smo tedaj sodili, da tudi nam Slovencein morajo nastopiti pravičnejši politični časi.

In kaj se zgodi v tem položnji? Konec meseca septembra se je čulo v ljubljanskih učiteljskih krogih, ka hočejo nekateri izmej narodnih učiteljev napraviti kompromis z nemškimi učiteljskim društvom. Od kompromisateljne, sicer vrlo oskromne strani, se je tak kompromis utemeljeval s tem, da dotični nemški list drugače ne bode nehal sramotiti Slovencein, in da tak kompromis bi dal narodnim učiteljem mir. Dva dopisa v „Slovenskem Narodu“ ob ónem času sta dokazovala neumestnost, da, celo škodljivost, katera bi neizogibno narodnej stvari izvirala iz takega „kompromisa“. Stvar je nekoliko na to potihnila, da si smo tudi mej tem časom zvedeli, da se je nemški „Lehrerverein“ v Ljubljani poprijel od „spravljive duše“ prozvine misli, in da ponuja narodnjakom učiteljem tudi „kompromis“, — se ve, da zámán.

Kar pak se nij imelo poguma javno obravnavati, to delalo se je na tihem, in mahom dné 6. t. m. je sklenil tukajsnji nemški „Lehrerverein“, da hoče z novim letom izdavatí svojega lista jedno številko slovenski, jedno nemški. Uredoval pa bude baje oba lista g. Sima, oziroma g. Lapajne.

„Gloria in excelsis Deo!“ Božič je pred vrati, pozavne in trompete oglasite se, povečujete slavno dejanje v mir in spravo prebivalstva v novem Jeruzalemu, doba sreče je

Lintok.

Žiga baron Herberstein.

Ipava dojila,
Kralj v Moskvo poslá,
Evropi pred bila
Mal' znana Moskva.

Zupan v „Kranjskeje
čebelici“ od l. 1834.

Kranjska dežela je rodila mnogo slavnih mož, o katerih domačini in tuji vse premalo pripovedovati znajo. Kranjski rojaki so se odlikovali kot hrabri vojniki in kot učenjaki, kot politikarji in kot pe-niki. Žiga baron Herberstein je bil pa v mnogih obzirih odličen mož, v mladosti se je uže izkazal hrabrega vojaka, v svojih možkih letih pa izurjenega diplomata, politika in znamenitega pisatelja. Kranjci smejo biti ponosni na mnoge svojih rojakov, posebno pa na Žigo barona Herbersteina, kateri je samo kot slovenski Kranjec postal imeniten in slaven.

Žiga baron Herberstein se je narodil v

Vipavi l. 1486 (to leto ima D mitz Geschichte von Kram — Valvasor pa l. 1487.)

Njegov oče Lohart Herberstein je bil dobil od cesarja Friderika IV. Postojno in Vipavo kot zastavno posestvo (pfandherrschaft) Žiga, rojen na slovenskej zemlji, se je uči poleg nemščine tudi slovenščine, in učenje poslednjega mu je baje dosta truda prizadejalo. Njegovi vipavski sovrstniki so ga neki tudi zelo zasmehovali, ker je slovenščino trdo lomil. Ali ravno znanje slovenskega jezika mu je v poznejšem življenji neizmerno koristilo, kakor nam bode opis njegovega življenja pokazal. Komaj osem let star, je prišel na Koroško v Krao (Gurk), kjer je bil takrat škofijski sedež. Tu je hodil v šolo in bival pri svoem sorodniku, proštu W. Waltzerju. Leta 1495. se je vrnil zopet v Vipavo. Po minulih dveh letih je bil poslan v Beč na vsenučilšče, kjer si je, stoprav 16 let star, pridobil častnaslov bakalarja filozofije, t. j. modroslovnega učitelja.

Njegovi plemeniti sovrstniki so se mu

sicer posmehovali, da se s tem peča, ali on je bil dovelj moder, da je previdel, kako znanosti človeku koristijo.

Komaj 20 let star služil je uže v vojakih in se tudi udeleževal benečanskih vojsk, katere je Maksimilijan I. toliko let vodil. Takrat se je naš Žiga posebno pri obleganji Šiler-tabora (Šilni tabor?) na Notranjskem outlikoval. Kasneje je postal iz vojnika velik državnik, politikar in diplomat. Leta 1515. ga je cesar poslal v državnih zadevah v Salzburg in na Bavarsko, l. 1516. je bil na Dansko in leto dnij kasneje prvokrat v Moskvo poslan.

V vojni s Turki in sedmograškimi Zapoljskim je bil Herberstein poslan tudi k poljskemu kralju Žigi (1528. leta).

Ko si je bil zmagonosni turški sultan l. 1541. vso Ogersko prisvojil in si uže v Budi svoj prestol izvolil, bil je zopet naš Herberstein in knez Nikola Salm poslan, s Turki pogajat se. Za Ogersko sta ponujala sultanu 100.000 gld. letne danji ali tributa,

napočila, doba sreče in miru! V svetem adventnem času se je list, ki je polne pesti blata metal vsakemu Slovincu v obraz, ta list se je spokoril in skesal, — ne v nemškem, nego v slovenskem jeziku bode odslé pomagal nemškemu listu sramotiti slovenski rod.

A bodimo resni, stvar ima preveč žalostno stran! Mi smo v svojem listu uže dostikrat naglašali, ka nam na Kranjskem nij treba nikakega kompromisa; na Kranjskem biva 95 odstotkov Slovencev, ki se trulijo uže od negdaj, da dosežejo take pravice, kakeršne imajo drugi rodovi v Avstriji, a nikjer nij narod drugod izvrgel izmej sebe toliko izdajic, ki so narodovej želji dijametralno nasproti delovali, kakor pri nas. Mi vprašamo naravnost. Ali se je v nemškem učiteljskem taboru v resnici mislilo, da bodo s takim navideznim činom spravedljivosti oslepili katerega izmej narodnjakov? Mi svarimo narodne učitelje naj se ne dade premotiti, slovensko učiteljsko društvo je v Ljubljani, tu je njih mesto, kamor smejo lahke vesti zahajati. Oai kompromis ki se je v zadnjem času izvršil pod firmo slovenskih in nemških učiteljev, ta kompromis je le navidezen, ali zatrosil bode še-le, če učitelji ne bodo pozorni, pravo razkolništvo mej nje. Nikogar naj ne moti ime kak-ga znamenega slovenskega učitelja, ki mora imeti uže svoje posebne uzroke, da tako dela, nikogar naj ne moti tudi naše poročilo v včerajšnjem listu; — mi stojimo na postavnih tleh, nam se ne treba klanjati, in od slovenskih učiteljev zahteva narod slovenski, da ne vržejo proč njegovih svetinj za jedno žlico leče. Po naših mislih ne more nobeden izmej toliko zaničevanih učiteljev stopiti v óno društvo, iz katerega je doslé vsa hudobija izvirala. Gospóli tál zmanjkuje, bližajo se časi, ko se bode tudi o njih sodilo, za to ponujajo „kompromise“. Zato kličemo pa tudi mi še jedenkrat: učitelji pozor!

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 10. dec. [Izv. dop.]

—x Glavna stvar, o katerej se je v včerajšnji seji obravnavalo, je bila vladna predloga o priklapljenji Istre in Dalmatinske v skupno colno oblastje. Doslé sta bili Istra in Dalmacija tako kakor n. pr. Trst ali Reka zunaj avstrijske colne meje, tako, da od tujega blaga, ki se je tja uvažalo, doslé ni

pa njina ponudba nij bila sprejeta. Za avdi-jencje ali zaslišanja pri sultanu se je moral naš Žga globoko prikloniti, da je poljubil roko mogočnemu turškemu carju. Pri tem ga je tako v ledji zaboletlo, da je navzočnega Rustem paša zaprosil slovenski: „Za božjo voljo, pomagaj mi!“ Ta ga je baje razumel, a mu nij hotel pomoči. Sultan Soliman ga je moral tudi razumeti, kajti vzdignil je za pedenj roko, da je poljubovanje Žgi olajšal. Po tej avdi-jenciji je Rustem paša peljal poslanca ven na grad in jima kazal vojne ladije na Dunavu obilo kanonov, razno strelivo, cesarski šator, vojaštvo in druge vojne priprave. Na to vpraša paša Žgo v slovenskem jeziku: „Kaj si videl?“ Ta mu tudi slovenski odgovori: „Veliko moč mogočnega gospoda.“ Slovenski jezik se je takrat pri turškeji vladi mnogo rabil, kajti njeni najboljši vojaki (janjčarji) in uradniki so bili otroci slovenskih staršev, katerim so bili v mladosti siloma odvzeti, v Carigrad odpeljani in ondi izrejeni.

Na Rusko je bil Žga Herberstein tudi

trebalo plačevati carevine. A da-si ostaneti slobodni luki Reka in Trst še na dalje zunaj avstrijske colne meje, je ipak vlada predložila državnemu zboru načrt zakona, da se to izjemno stanje gledé Istre in Dalmatinske preneha, zato pa bode nasprotno naredila v obeh deželah založnice za blago, kjer bode kakršno koli blago lahko slobodno tja prihajalo in zopet drugam. To vprašanje se je včeraj od vseh strani dobro preresetalo, kar najbolj kaže važnost tega vprašanja. Tudi naše mnenje je, kar je poudarjalo več poslancev, da bi se Istre in Dalmatinske v našo colno mejo ne smelo preje potegniti, kakor takrat, kadar se bode jednako storilo tuji s Trstom, kajti Istra je preveč odvisna od te luke. Posledice tega koraka bi óna tem bolj čutila, ker bi v teh slabih časih, ki zadevajo uboge Istranine, morala še carevino plačevati od blaga, ki bi tja prihajal iz Trsta. Gledé Dalmacije, katera je doslé za vsako blago odraitavala znižano colnino, pravi se, da mora skupna colnina tudi zánjo za to veljati, ker je državni zbor sklenil uže postaviti gledé Bosne, ki isto določuje, Bosna pak mora biti v tesnej zvezi z Dalmatinsko, ker skozi to dohaja blago do morja in zopet narobe. Vsekako bila bi pa Dalmacija menj zadeta po tem zakonu nego Istra.

Zoper vladno predlogo je govorilo več poslancev. Dr. Hallwich je dejal, da zdaj nij ugoden čas, da bi se Istra in Dalmatinska potegnili v našo colno mejo, nego se mora pustiti deželama nekaj časa, da se na ta odnošaj pripravita. On je poudarjal, da vse istrske prebivalstvo je popolnoma odvisno gmotno od Trsta, in s tako naredbo bi se naenkrat promet istrskega prebivalstva prevezal, ker bil bi na enkrat ločen od Reke in Trsta, ki bi ostali še slobodni luki. Razen tega pa prebivalstvo tudi dvomi, je-li se bodo mogle založnice do dné 1. januarja 1880. leta dozidati; nič pa se ne čuje, je-li da hoče vlada zgraditi založnice tudi v Reki; ako bi se pa to ne zgodilo, potem je zopet osobito južna Istra oškodovana. Nadalje pak je baš letos v Istri silno slaba letina in zemlja se zavoljo vednih povodnij nij mogla obdelati, vina pa nij čisto nič. Za to pravi govornik, da je zdajni čas posebuo neugoden izvršenju vladne predloge.

Poslanec Vidulič je isto naglašal, kakor predgovornik, in pravi, da bi se z vladno na-

redbo podražili v Istri tudi domači pridelki. Isto tako, kakor Hallwich in Vidulič je govoril tudi poslanec Teuschl. Poslanec Vitezč je izjavil, da bode v specialnej debati stavil predlog, naj ostanejo Istra in kvarnar-ki otoki toliko časa zunaj naše colne meje, dokler bosta Reka in Trst slobodni luki, to ne bode trajalo dalje, nego 2 ali 3 leta. On pravi, da jednako pravo vsem, krivica bi pak se godila s to naredbo Istraninom, ki se morajo baš letos boriti za svoj obstanek.

Vsem tem govornikom zoper vladno predlogo je odgovarjal minister baron Korb. Sklicaval se je na član IV. colne in trgovinske zveze z Ogersko, ki določuje, ka se morajo vse dežele, ki še niso v avstro-ogerskem colnem oblastju, potegniti v naše colne meje. Zianji čas je bil za vlado odločilen v tem vprašanju, ker se je moralo tudi odločiti, kaj da se ima zgoditi z Bosno in Hercegovino. Trgovinski minister je pobijal pomisleke, ki so nastali zoper to, da bi se denes potegnili Istra in Dalmacija v naše colne meje, in je dejal, da zaradi tega siromaštvo ne bode večje v Istri, kajti od žita in sadeža prebivalcem itak ne bode treba colnine odraitovati; teh dveh stvari pa Istra najbolj potrebuje. Dejal je, da bodo vse založnice uže do meseca marca prihodnjega leta dozidane. Še svojega stališča je on zagovarjal in priporočal vladno predlogo.

Seja se je potem sklenila, debata o tej stvari pak se bode v četrtek nadaljevala.

Ob početku seje je grof Taaffe naznanil zbornici, da je Nj. veličanstvo cesar potrdil zakon o dovoljenji podpore Istri, Goriškeji in Gradiškeji.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. decembra.

Bosenski odsek *državnega zbora* je z 11 proti 9 glasov sorejel načrt r-f-renta Ljubkovića o bosenskej upravi. § 1. je v slednjem slogu sprejet: „Ministerstvo je v duhu zakonov za skupne zadeve pooblašćeno, ali oziroma nakazano, uplivati na od skupnega ministerstva vojeno upravo Bosne in Hercegovine. — § 2. se pa glasi: Posebno se morata obvladi o železničnih zadevah teh dveh dežel sporazumeti.“

Češki klub se bavi z vprašanjem, da bi se pridelovanje tabaka v Avstriji pod temi pogoji dovolilo, kakor na Ogerskem.

Budgetni odsek se je posvetoval o dohodkih in troških za tabak, in sprejel referentov predlog, da se dohodki od prodaje tabaka postavijo na 59.115.000 ne pa na 58.770.000, kakor je vlada priporočala. Dohodke generalne direkcije je postavil na 300.000. Za administrativne troške je 602.500 in za fabričarske troške 19.104.000 gl. postavil v budget. Zavrzel je pa petico dunajske kmetijske družbe o svobodnem pridelovanju tabaka, potem je pa prišlo poglavje kupčijskega ministerstva in državni dolg na vrsto.

Železnični odsek je o predlogu Montija o zidanju dalmatinske železnice prešel k dnevnemu redu; za vladno predlogo o lokalnih železnicah je pa sklenil voliti enega referenta. Prilodni petek bode *gospodstva zbornica* volila deligate in posvetovala v drugem branju postaviti colnih zadev Bosne in Hercegovine.

Delegacijam bode vlada razen skupnega budgeta za leto 1880., kakor se iz Pešte javlja, predložila predloge o idemniteti za dva ali tri mesece bodočega leta, potem predlogo o pokritju izvanrednih troškov za Bosno in Hercegovino. Celil budget za te dve deželi bo v bodočem letu znašal okolo 8 milijonov gl.

Delegacije bodo sklicane na 16. t. m. Da pred prazniki razen idemnitetnih predlogov

Lapajne

ne bodo mogle mnogo skleniti, se razume samo ob sebi.

Vodje centralistov se trudijo z *avtonomisti* doseči kompromis o vojnej postavi, tako, da bi se postava podaljšala na 5 let. Vlada pa baje hoče rajši razpustiti parlament, nego pritrčiti takemu kompromisu.

Vnanje države.

Dne 8. t. m. je bila v *Peterburgu*, kakor smo uže včeraj poročali, v zimskem dvoru o prazniku svetega Jurija navadna parada. Nastavljanje vojakov se je začelo ob 11. uri dopoldne. Car je prišel ob polu eni ure popoldne, je vojake nagovoril in ogledal ob 1. uri cerkev v palači, potem je pa bila parada pod carjevim poveljstvom. Po končani paradji je bila božja služba. Po božjej službi je car zopet stopil pred vojake in izrazil zaupanje na njih bodoče delovanje. Vojaki so odgovorili z glasnimi urá-klici. Car je napil najstarejšemu vitezu Jurjevega reda svojemu stanovitnemu prijatelju cesarja Wilhelmu, ki uže 65 let nosi red sv. Jurija in mu želel zdravje in srečo še mnogo let. Napičnica je bila z navdušenimi urá-klici sprejeta in godba je igrala nemško narodno himno. Potem napije car vsem vitezom t ga reda vseh razredov. Car je pohvalil mlajše vojake za njih hrabro obnašanje v poslednji vojni in rekel, da je ponosen, da je mlajši naraščaj v zemski in pomorskeji vojni ravno tako odličen in pogumen, kakor starejši vojaki. Koncem je car izrekel željo, da se bode Rusija po mirnem poti razvijala, da postane srečna in mogočna. Pricujoči so odgovorili z brezšteviliimi urá-klici. Minister vojne, Miljutin, je pa napil carju Aleksandru, na kar je sledilo zopet veliko navdušenje.

V *Cetinji* je te dni knez dve sto redov sv. Jurija razdelil mej Črnogorce, kateri so se posebno odlikovali v poslednji vojni. K zato posebno prirejenemu obedu je bil povabljen ruski zastopnik, ministerski rezident Jonin. Pri obedu so govorili jako vojevite govore proti Arnavtom.

Belgradski „Pressin“ dopisnik poroča, da je v srbskeji skupščini opozicijski poslanec pop Marko Petrović ostro graj l zdajno vlado, da nij kupčijske pogodbe z Avstro-Ogrsko uže naredna, mej tem, ko je sklenila kupčijske pogodbe z drugimi državami, ki s Srb niti ne trgujejo. Ministerski prvosednik Ristić mu je pa odgovoril, da mu nij bilo mogoče tako hitro skleniti te pogodbe, pri takej važnej stvari se ne sme prehiteti.

Novo *bolgarsko* ministerstvo je sestavljeno. Minister bogočastja in predsednik je Kement, škof v Trnovem, minister vnanjih poslov Načović, minister pravosodja in notranjega Grekov, in finančni minister Perencov.

Francoskemu senatu je Jules Simon predložil odsekov predlog o Ferryjevih zakonih. Predlog zavrača član 7 teh postav. Pri posvetovanji o budgetu bogočastja senat nij dovolil reduciranja škofovskih plač, kakor jih je zbornica sklenila. Čuje se, da so poslanci zbornice zavolj tega jako razburjeni.

V *italijanskej* zbornici je Maurigi interpeliral vlado zastran priznanja neodvisnosti Rumunije. Cairoli je odgovoril, da Italija bi bila uže davno rada priznala neodvisnost Rumunije, ker jo z njo veže prijateljstvo in bratstvo. Mej tem se je pa 44 član berlinskega dogovora moral izvršiti. Italija, kakor Francija, Anglija in Nemčija je morala počakati revizije rumunske ustave. Ker zdaj nij več pričakovati daljnejših sprememb ustave, mora po nazorih teh štirih kabinetov iskati poročstva za točno in odkritosrčno izpeljavo te ustave. — Dogovorom z Rumunjo je sledila neká izjava poslednje, katera Italijo popolnem zadovoljuje. Na to minister izjavo prebere in pravi, da se mu zdi zdaj čas za priznanje rumunske neodvisnosti ugoden, kateri sklep se je uže rumunskeji vladi in evropskim kabinetom objavil. Ta izjava ministrova je zadovoljila vsi zbornico.

Canovas del Castillo zavoljo slabega zdravja nij hotel prevzeti sestave *španskega* ministerstva. Potem je kralj naročil zborničnemu predsedniku Ayali sestaviti ministerstvo.

Nemškemu državnemu zboru, ko se snide, bo predloženo več novih davkovskih postav. Tako pride postava o davku na pivo in horzni davek. Tudi na pobotnice in časniške inserate misli nemška vlada nova davke naloziti. — Francozi davke nižajo, Nemci jih večšajo klinbu vsem milijardam, katere so prvi zgubili, drugi pak jih jim zaplenili pred osmémí leti

Pruski deželni zbor je nemškeji vladi dovolil, da železnico Berlin-Stettin, Magdeburg-Halberstädter, Hannover-Altenbek in Köln-Minden se izroče v upravo nemškeji vladi. Zoper vlado so glasovali centralisti. Poljaki in naprednjaki.

Razmere mej *Egiptom* in Abesinijo so vedno slabši. Preje ko ne da izbruhne vojska mej tema dvema državama. Abesinci bi radi imeli kako morskó pristanišče na masovskem obrežji, ki je sedaj egiptovsko, in tudi težko gledajo, kako Egipt širi svojo oblast po zgórnjej nilskeji dolini. Zavoljo teh nespornazumljivi je uže bila vojska 1876 l., ki je za egiptovskega kralja se jako žalestno končala. N. ki Anglež, Gordon paša posreduje da bi se mir ohranil, a brez uspeha. Abesinski kralj je s tem diplomatom kakor ujetnikom ravnal, in uže cele tri tedne v Kairu nič o niem ne čujejo. Zdaj uže egiptovska vlada poskuša njegovo svobodno vrnitev doseči.

Dopisi.

Z Gorenjskega 9. decembra [Izv. dop.] (Adresa Hohenwartu.) Omenili ste uže v svojem listu, da smo Hohenwartovi gorenjski volilci svojemu poslancu v državnem zboru poslali zaupnico. Želó bi nam ustregli, če bi v „Slovenskem Narodu“ priobčili popolnem to našo čestitko in ob jednem dodali svojemu prejšnjemu poročilu, da so se nam volilcem se svojimi podpisi pridružili še mnogi drugi gorenjski rodolinbi, ki so želeli na ta način slovedemu državniku osvedočiti svoje visoko spoštovanje. Adresa se glasi tako-le:

„Vaša Preuzvišenost! Ko smo udano podpisani Vas, preuzvišeni gospod! 24 junia t l. za svojega zastopnika soglasno volili v državni zbor in ste Vi našo volitev uljudno sprejeli, navdajalo nas je popolno prepričanje, da smo si izbrali rodoljuba za svojega zastopnika, ki ne bode samo ponos nam volilcem, temveč tudi mož zaupanja vseh narodov Habsburgske monarhiie, ki ves čas kar je Avstrija postala ustavna država, hrepenijo po tem, kar v ustavnih državah vsem narodom gre, česar pa óni do denes še niso dosegli.

„In kakor se je posrečilo naši deželi, da je slovenski narod postal možake v državni zbor, kateri želijo miru in sprave mej narodi avstrijskimi, tako se je ta blagi namen posrečil tudi drugim deželam vsaj toliko, da v zbornici poslancev ima zdaj tista stranka večino, katera želi, da Avstrija po zadovoljnosti svojih narodov postane tudi na zvučaj mogočna in veljavna v vrsti evropskih držav. In le po takej večini bilo je mogoče, da je iz poslanke zbornice pred prestol našega presvitlega cesarja prišla adresa, katera razodeva vsa sredstva, po katerih se dadé zaceliti britke rane, ki jih je mnogo let gospodujoča centralistiška stranka sekala narodom nenemškim in vlado zasukala na pogubni pot, iz katerega državo rešiti more le po vse drugačnu sistema, da na mesto brezverstva stopi žive vere svetinja, na mesto nejednakosti narodnih pravic narodna ravnopravnost, na mesto zgodovini Habsburgske monarhiie nasprotnega centralizma pa óna decentralizacija, katera deželam pusti kar deželam gré, državi pa, kar je njenega.

„In prav ta adresa na prestolni govor

Njega Veličanstvu poklonjena in po Vašej Preuzvišenosti osnovana ter v adresnej debati tako izvrstno zagovarjana, vzeta je iz dna naših src, ki nas silijo najtoplejše zahvalo Preuzvišenosti Vašej tem več zato izreči, ker iz Najvišjega odlikovanja, katero je Vam došlo po sklenu Njegovega Veličanstva dne 8. novembra 1879 radostni spoznavamo, da to, kar adresa razodeva, se popolnem sklada s preblagimi intencijami presvitlega našega cesarja.

„Dvojni nagib je tedaj, ki nam je narokoval to pismo, katero od jedne strani je izraz najtoplejše zahvale Vašej Preuzvišenosti za ravno tako modro kot energično postopanje o adresnej debati. — od druge strani pa izraz navdušenega čestitanja o odlikovanji, ki je Preuzvišenosti Vašej došlo od Njegovega Veličanstva, presvitlega našega cesarja in gospoda.

„Blagovolite v tem dvojnem smislu sprejeti od nas to ponižno pismo, katero sklepamo z navdušenim klicem: slava, slava, slava našemu veličastitemu zastopniku, prvaku zbornice poslancev, visokorodnemu grofu Karlu Hohenwartu!

Volilci gorenjskih kmetjskih občin
dne 30. novembra 1879.

Iz Planine 8. decembra. [Izv. dop.] (Opravičevanje) V št. 277. „Slov. Nar.“ je dopis „iz cerkniškega okraja“, ki bi rad Planinčane grdil, da so se premalo izkazali o prihodu Kuhnovcev. Kaj pa zahteva ta donisnik od planinskega trga? Da bi ves trg na Rakek prišel njega občudovat, ko je svoj dopis koval? Ali ne vé, da je bilo mej množico, ki se je sešla „od blizu in daleč“, kakor on ponisuje, tudi nad deset Planincev, kateri so prišli hrabre vojake pozdravit? Ali je morda uzrok preziranju to, da se ti došli Planinci „možakom iz Cerknice“ nijso pridružili in donisniku predstavili pa za njegov milostliivi pogled prosili? I. daten dar pokloniti nij bilo v njihovej moči: to je lebko umevno vsakemu, kateri tukajšnie denarne razmere nozna. Našim čvrstim fantom gotovo niti nij bilo toliko za dar, kakor za srčni pozdrav, ki smo ga marsikateremu osobno izročili, kar so tudi v Logstcu storili. Tisti časi so minoli, ko so Planinci obilo darovati mogli. Malo dajati nijso bili nikoli navajeni, akoravno se „bahačem“ nijso marali prištevati. Iz dežele kjer bankovci kakor kebrri po zraku letajo, pa nijso doma! Planinci so bili pri vsakej priliki prvi, in se je kakor obče znano, narodnost tukaj pri nas vzhujala, ko je drugod, posebno pa v okolici, še v povojih ležala. Nij treba misliti, da je šla narodnost rakom živžgat, če zdaj nobenega narodnega društva tukaj nij, saj društvo nij narod. Mi smo bili in ostanemo narodni, skoravno tega tiskarstva po svetu ne pošiljamo in pri vsakej priliki oči sveta nase ne obračamo. Zakaj nas torej hočete sramotiti, gospod dopisnik? Pustite ljudi, kateri vam nič žalega ne storé, pri miru in pometajte pred svojim pragom. Saj se v cerkniškeji okolici „šepeta“ o mnogih stvaréh.

Planinci, ki so ponosni, da imajo mej Kuhnovci mnogo svojih, so in bodo zanje storili kolikor moči. Imenovanja vrednega daru za take hrabre junake, kakor so Kuhnovci, pa itak še cela Kranjska dežela ne more dati, toliko menj je govoriti o darovih posameznih, kateri vrhu tega menda nijso darovali, da bi se to na veliki zvon obešalo. Toliko v zagovor: Zaradi tega pa ostanemo Planinci vendar-le zvesti sinovi našega presvitlega vladarja in

mile naše domovine. Živela Avstrija! Živela domovina. Živeli nje hrabri sinovi, naši vrli kranjski fantje Kuhnovci, katerih slava bude po naši dolini, kakor po celem Avstriji donela na veke. (Ta dopis smo prejeli od tako cenjene strani, da ga nismo mogli popolnoma odložiti, akoprav po naših mislih — predaleč sega, ker g. dopisnik „iz cerkniške okolice“ nij nič tako hitrega povedal, zlasti pa ne tega, kar je planinski g. rodoljub bral — le mej vrstami. Zato je bilo treba, le-ta odgovor precej skrajšati. S tem je stvar poravnana, dalnjaj polemiki v našem listu nij prostora. Uredn.)

Iz ljutomerske okolice 7 dec. [Izv. dopis.] Dué 17. preteklega meseca imel je tukajšnji novo izvoljeni okrajni zastop, volitev novega odbora. Oprostite, da vam še le zdaj, nekoliko kasno, poročam o njej. Razen par nemškutarjev udeležili so se vsi zastopniki volitve, ki se je izvršila v narodnem smislu. Voljen je bil zopet velezasluženi gosp. J. Kukovec za okrajnega načelnika, a gg. prejšnji odborniki so na novo izvoljeni v odbor. Pri tej priložnosti smo se zopet lahko prepričali, kako odločni so naši nemčurji; da si baš sami izpredvidijo, da iz njih srede nij nikdo zmožen tako vsestransko modro in natančno za okraja koristi delovati, kakor naš prejšnji in zdanji g. načelnik, ker našim nasprotnikom manjka razen potrebnih lastnostij tudi dobre volje: vendar so povsodi nasprotno glasovali. To reč si bodemo mi za prihodnje dobro zapomnili. — Mi nasprotnikom trga ljutomerskega njihovega nasprotnega postopanja toliko v greh ne štejemo, ker vidimo, ka izvira nekaj iz zaslepljene strasti in sovraštva do vsega kar je slovensko, nekaj pa iz pomankljive polovičarske izobražbe. A zamerimo pa in zameriti moramo c. kr. organom, od kojih so bili nekoji tako predrzni, da so, bodi si v davkariji, bodi si pri drugih slučajih, koder so imeli posla s župani itd., naravnost čisti in pošteni značaj našega g. načelnika hoteli z blatom sebičnosti in samoprida omadeževati, ter menda izmej sebe enega posaditi na to častno mesto. Toda tukajšnje ljudstvo je narodno preizobraženo, da bi se dalo takim ptičkom na nastavljenih limanicah ujeti; od druge strani pa tudi uže predobro poznamo svoje protivnike, isto tako, kakor svoje ljudi. Pojdite se solt, vi, ki ste se nam hoteli tiho-tapsko usiliti za načelnika. —*—

Iz slovenskega štajerja, 9 decembra. [Izv. dopis.] (Germaniziranje narodnih šol.) Pri okrajnej učiteljskej konferenci v Mozirji v savinjskej dolini je letos g. okr. nadzornik o zadevi poduka v nemškem jeziku mej drugim sledeče zahteval: „Es muss mit allem Nachdrucke darauf bestanden werden, dass dem deutschen Sprachunterrichte jene Pflege zu Theil wird, dass die Schüler nicht nur fertig deutsch lesen, sondern auch im Stande sein werden beim Austritte aus der Schule sich in der deutschen Sprache schriftlich und mündlich korrekt auszudrücken. Mit diesem Unterrichte ist längstens im 3. Schuljahre zu beginnen und von da an und demselben wöchentlich mindestens 2 Stunden zu widmen, aber auch ausserhalb dieser Zeit ist das Deutsche bei den übrigen Gegenständen entsprechend zu berücksichtigen, wobei die allerdings nicht unbedeutenden Schwierigkeiten durch die Einsicht, den pädagogischen Takt und guten Willen des Lehrers zuversicht-

lich werden besiegt werden“. To je dovolj jasno in ne potrebuje komentarja. Nekoliko zaradi tega, nekoliko pa zato, ker se bojimo, da bi nas prevzela nevolja, in nam peró močila v žolci mestu v črni, opuščamo, vsaj za denes, pretresanje te napóvedi vojne zoper zdravi pravi duh narodne soles na zemlji slovenskej. Kaj bi tudi koristilo vse naše besedovanje: če nam od druge strani ne pride pomoč, sami si ne moremo pomagati!

Domace stvari.

— (Zaupnico grofu Hohenwartu) pripravljajo, kakor smo zvedeli iz zanesljivega vira, tudi notranjski rodoljubi. Grofu Taaffju je Cerkljarska občina zadnje nedelje telegraficno prijavila svoje zaupanje.

— (Sodniške premembe) Z Dunaja se nam poroča, da je litijski sodnik g. Delpin prestavljen v Loko, v Litijo pa pride g. Pleško z Vrhnike.

— (Goveja kuga.) V litijem sodnem okraju je kuga tudi uže popolnoma zadušena.

— (Zima) se v pratikah začne še le 21. t. m., pa je uže povsodi tak mráz, da je sila. Tukaj je bilo véčeraj zjutraj na oknih proti zapadu — 19° R. Kaj še bo — po zimi!

— (Napredek.) Za sv. Nikolaja večer so letos prodajali parklje z — grabljami in od vseh strani je bilo slišati: „Gospod, ne, na kúpija en'ga Dežmana!“ Tako nam poroča gospod, ki je to sam videl in slišal.

— (Upréga.) Za uprégo, katere je treba ob službenih voznjah uradnikov, vojakov in žandarmov, potem ob voznjah ujetnikov in iztirancev na Kranjskem po razglasu sl. deželne vlade povračilo o prihodnjem 1880. letu znaša devet soldov od konja in kilometra.

— (G. Richard Burton,) angleški konsul v Trstu in sloveč potovalec, ki je bil letos tudi pri antropologičnem kongresu v Ljubljani, se je te dni po poročilu trzaskih novin odpeljal na parobrodu v Aleksandrijo v Egiptu, od koder bode zopet potoval v Arabijo.

— (Valvazorja) 70. sešitek, ki je te dni prišel na svetlo, nadaljuje XV. knjigo; v njem so spet tri podobe.

— („Vrtec“), prinesel je za mesec december naslednje gradivo naše mladine v pouk in zabavo: Sveti Nikolaj; pesen, zložil F. Krek. Dobrih sirot Bog ne zapusti; daljša povest s podobo. Dratár; povest. Bodljiva krava; povest. Ptčice po zimi. Župnik in kmet. Nekonko o lovu in lovskih pséh. Aleksander Vénki v Afriki, spisal Jos. Lavrič. Človek. Krk in Krcani. Na ledu, pesen. Račje jajčice. Siepec. Razne stvari in kratkocasnice. — Tu imajo otroci zopet mnogo prijetnega in koristnega berila za dolgo zimsko večero. Ker je to „Vrtcevo“ številno poseduje v letošnjem letu in njegov urednik vabi k novemu naročavanju, ne moremo si kaj, da ne bi tudi mi priporočali „Vrtca“ v prav obilno podporo. V vsakej hiši kjer so otroci, naj bi bil tudi „Vrtec“ nežnej mladini za dobrodejno, kratek čas. Za malo denarja lahko roditelji svojim otrokokom nabavijo dokaj prijetnih ur, ako jim naróčé „Vrtce“, ki stoji za vse leto 2 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr. Naročnina se pošilja „Vrtcevu“ uredništvu, Langarjeve ulice št. 1. v Ljubljani.

— (Kuga.) Iz Metlike se nam piše 10. decembra: Za stalno smemo upati, da smo se po velikih mukah in žrtvah azijske hu-

dobe znebili, samo ena vas, Dule, da si trojno zastražena ne more oprostiti se požrešne kuge. Nesrečna vas je pod Gorjanci blizu in preblizu okuženih militarskih Drag, kjer še z raj reda nij. Kljub temu se je voznja po cesarskej cesti, ki je daleč od teh vasij, veselo odprla in kupčija posebnó z vinom se zopet oživlja. Vreme je lepo, saninec dober, vino pa še lepše in boljše, le brzo ponje!

— (Iz Medvoda) se nam piše: Janez Tehovnik iz Tehovca blizu Medvoda je minoli mesec s trga donóv gredé takój zvuna, Škofje Loke neobstrejenega srujaka ujel, živega naravno zadé, in nesel nazaj v Loko, kjer je od najemnika lova g. Guzéja 2 gold. nagrade zauj dobil.

— (Iz Zagreba) se nam piše: Pograd. deleg. kot. sodu so za nedolžne pripoznali óni slušatelji tukajšnje univerze, ki so bili obdoženi, da so dué 19. novembra pobili okna ter napravili mačjo muziko članom hrvaške regnikolarne deputacije, Krestiču, Mrzoviću in Misačevcu. Branil jih je zatožence dr. Makanec

Fuji.

10. decembra:

Evropa: pl. Friedrich, Pelikan iz Gradca. — Raninger iz Ptuja.

Pri ... Friedman iz Pešt. — Bergstein iz Prage. — Pambos iz monakova. — Kubak, Filst, Kleiber, Brandt iz Dunaja.

... Pretzner iz Dunaja. — Urbančić iz Dvora. Zibisch iz Dunaja.

Pri avstrijskem cesarji: Fischeri, Kamnika.

Dunajska borza 11. decembra.

(Izvirno telegraficno poročilo.)

	68	gl.	85	kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	70	"	45	"
Enotni drž. dolg v srebru	80	"	95	"
Zlata renta	129	"	75	"
1860 drž. posojilo	8	"	—	"
Akcije narodne banke	279	"	75	"
Kreditne akcije London	116	"	60	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	31	"
C. kr. cekini	5	"	55	"
Državne marke	57	"	70	"

Klavijature za božič.

Vsako leto se ob tem času objavijo svetoznane klavijature g. J. H. Heller v Brnu in potem tisoč miz kinčajo ob božičnih praznikih. To je naravno, ker g. Heller tako odlične fabricira, da se nobeden z njim meriti ne more, in da vsak, kdor jih je videl, si tudi rad eno ali več sam kupi. Ka, more mož ženi, ženin nevesti, prijatelj prijatelju lepšega in odličnejšega podariti? Hellerjeva klavijatura spominja na lepe ure, ki smo jih preživeli, nas sili k smeju in radosti, preganja žalost in dolg čas, je najboljši tovariš in drug, razveseljuje trpečega in bolnega, ki mora vedno doma ostati — zato ne sme manjkati v nobenem salonu, pri nobeni bolnikovej postelji, sploh v nobeni dobre hiši. (544—1)

Za oštirje nij boljšega sredstva, kot te klavijature, goste trajno pridržati. Kdor jih je uže omislil, se še nij nikdar kesal, a kmalu sklenil še večje omisliti, videvši njih korist. Zato, kdor jih še nema, naj jih kupi, boljšega mu ne moremo svetovati.

Mi te še omenimo, da so posamezni deli najskrbnejše zbrani, tako, da so vkup sestavljene najbolj prijubijene opere in operete, pesni in pesni v najlepšem redu. G. Heller je literant večjim dvorom in odlikovan na mnogih razstavah. Mi svojim bralcem in bralkam toplo priporočamo brzo naročiti Hellerjeve klavijature. Cen k z mnogimi podobami pošlje g. Heller zastoj in franco na zahtevanje.

Mi vsacemu priporočamo, naj se tudi za najmanjšo klavijaturo obrne direktno na g. Hellerjevo tovarno, ker se drugod druge slabše klavijature za Hellerjeve prodajajo. Vsaka Hellerjeva klavijatura mora imeti tiskano ime fabricanta, če ne nij prava.

Gostilna „Pri lipi“.

Sremški kapni pelinovec. Izvrstno Kozlerjevo pivo.

(572—2)